

AVAILABLE IN YOUR LOCAL
JUDAICA BOOKSTORE!

שבת קודש פרשת שמות Shabbos Parshas Shemos

י"ח טבת תשע"א - December 25, 2010

הגהע רבי גמליאל הכהן רבינובין שליט"א
ראש ישיבת שערי השמים בירושלים ע"ה

טיב התבלין

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו וגו' (א-א) – "צאי לך בעקבי הצאן"

וכאשר האדם מחשיב ומקויר את כל מנהגי אבותיו מבלי לזלזל בשום פרט, הרי גם בניו אחריו ידעו להעריך אותו ומשיכו ללך בדרכו אשר הנחיל להם והשריש בתוכם כל השנים, אך לא כן אם יהיה חכם בעיניו ויחשוב כי הוא מבין יותר מאבותיו ולא יראה לנכון להקפיד ולדקדק על כל מה שהיה קדוש ויקר בעיני אבותיו, הרי בבוא הזמן גם בניו אחריו ימשיכו בדרכו זה ולא יעריכו כלל את המסורת שקיבלו מאביהם זה אשר הוא עצמו היווה להם דוגמה אישית על כך.

ומכאן תצא הקריאה של חיבה לאחי אהובי, הרי כ"א נולד למשפחה חשובה בישראל ובדואי שטמון במסורת של משפחתו יסודות ומנהגים חשובים, ידע נא האדם להעריך נכונה את הדברים, אל ינסה למצוא את האשור במקומות אחרים, כי אדרבה בזה שיאחז במנהגי אבותיו הרי הוא מקשר את עצמו לדורותיו הקודמים ונמצא מקושר עם אברהם יצחק ויעקב, ובכך הוא מבטיח גם את דורותיו הבאים אחריו ומשיכו גם הם בדרך ישראל סבא ולא יבשו ולא יכלם בהם לא בזה ולא בבא.

מאת הרב שלום פערל שליט"א
מגיד מושרים בק"ק בית שמש

מאוצרותיו של המגיד

(א-ה) – יוסף לא הושפע לרעה על אף שהותו לבדו במצרים וכוונתו, שכמו שכשהיה רועה את צאן אביו לא התגאה בלבו, שהרי לא היה לו במה להתגאות, כן כשהיה במצרים, על אף היותה מלאה באנשים בעלי גאווה, (על איוב כ"ו י"ב) וגם נעשה מלך, ויש לו במה להתגאות, מ"מ נשאר עניו כבתחילה- ועומד בצדק.

והאזה"ח הק' מוסיף ומסביר את השייכות של הדעה זו לפסוק 'ויהי כל נפש וגו', 'עוד יכוון הכתוב באומרו כל נפש וגו' ויוסף וגו', לומר, כי כללות ענפים אלו כולם שווים לטובה, באין הבדל ביניהם, כולם צדיקים, כולם חכמים, כולם בלב שלם זה על זה, וכאילו כולם "נפש אחת", והודיע שזה חידוש ורבותא גדולה מצד זאת שיוסף היה במצרים, ומן הטבע יהיה משתנה מהשוואת האחים, בין לצד האחווה, כי לא יתכן שיהיה שוה ברצון כהשוואת כולם, לצד מה שעשו לו שמכרוהו והתאכזרו עליו, ואיך לא יהיה קצת שיעור בינו לבין כולם, בין לצד הצדקות, כי היה נתון בכור הטומאה, והאחים היו בארץ כנען, ומסוככים באילן- 'יעקב אביהם', ועכ"פ ישתנה קצת, ואעפ"כ מודיעך הכ' כי שוה הוא להם ושייך לכלול אותו עמם להיקרא נפש אחת, בין לפרט האהבה והאחווה הנכונה, בין לענין הצדקות וטהרת הנפש, שלא נדבק בו מתחלואי הנפש הגם היותו במצרים".

(Monsey, NY)

הדלקות נרות לשבת – 4:14
זמן קריאת שמע/מ"א – 9:02
זמן קריאת שמע/הגר"א – 9:38
סוף זמן תפילה / הגר"א – 10:24
שקיעת החמה ליום השבת – 4:33
מוצג"ש צאה"כ/ מערים – 5:23
צאה"כ/ לשיטת רבינו תם – 5:45

רעיונות ופירושים לעורך את האדם לעבודת
הש"ת והתחזקות באמונה ובטחון מאת

ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו וגו' (א-א) – "צאי לך בעקבי הצאן"

לומר "הבאים" לשון הווה, ואולי נתכוון לרמוז בזה על כל משך הדורות אשר תמיד יש את הבחינה של מצרים אצל כא"א, ובא להורות לנו את הדרך להתגבר ולהחזיק מעמד בתוך כל המצרים והתגברות הנסינות, לזה אמר 'את יעקב איש וביתו באו', והורה לנו בזה כי על ידי שאוחזים בדרכי אבות ומקפידים מבלי לסטות מאורחותיהם אשר הנחילו לנו, איז מובטח לנו שנוכל לעבור את כל הגלות מבלי שתיפגם שלמותנו, כי כל מה שהחזיק את בני" בתוך הגלות הקשה הזה של מצרים, אף שכבר לא היה שום אחד מן השבטים חי אתם באותה שעה, אך מכיון שהחזיקו את המסורת אשר קיבלו מן יעקב אביהם והלכו בדרך האבות הרי זאת היתה להם למגן ולמחסה לבלתי שלוט בהם שום רוחות רעות וקשות.

והדברים הללו אמורים כלפי כל יחיד בפרטות, כי הלא כל אחד ואחד עובר עלוי הבחינה של שעבוד מצרים, והעצה היחידה הניתנת לו שיוכל לעבור בשלום הוא על ידי שיקשר את עצמו עם הדורות הקודמים, בכך שיקפיד ללכת בדרך אבותיו, ועי"כ הוא מקושר עד לאברהם יצחק ויעקב.

לקחי חיים ודברי התעוררות
נסדרו עפי' פרשיות השבוע

ויהי כל נפש יצאי ירך יעקב שבעים נפש ויוסף היה במצרים וְיִקְשֶׁה רש"י, "הלא הוא ובניו היו בכלל שבעים, ומה בא ללמדנו, וכי לא היינו יודעים שהוא היה במצרים." ופירש הגור אריה' את כוונת קושייתו, "דקשה ממה נפשך, מדוע נאמר 'ויوسف היה במצרים', דאם בא לומר שהיו שבעים נפש חוץ מיוסף שהיה במצרים, (וכמשמעותו, שהרי נאמר 'שבעים נפש, ויוסף', שמשמע שאינו נכלל עימם), זה אינו, שהרי 'הוא ובניו היו בכלל שבעים', ואם רוצה לומר, שעם יוסף היו שבעים נפש, קשיא 'והלא הוא ובניו בכלל שבעים נפש', היינו דהוי ליה לומר 'ויוסף ובניו היו במצרים', וכדי שלא תתרחץ את הקושיא, כי 'ויוסף היה במצרים' הוא מלתא בפני עצמו לומר שיוסף היה במצרים, מקשה ו'כי מה בא ללמדנו שהיה במצרים, וכי לא היינו יודעים שהוא היה במצרים'.

והא דלא התחיל בזה קושא ד'מה בא ללמדנו', מפני דבא לאשמעינן לענין המספר של ע' נפש, ולא שהיה יוסף במצרים, צדקמה זה אל 'ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש', ולא סמך זה אל הכתוב של מעלה, "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה וגו', ויוסף היה במצרים." וממשיך רש"י ומיישב, "אלא להודיעך צדקתו של יוסף, הוא יוסף הרועה את צאן אביו, הוא יוסף שהיה במצרים, ונעשה מלך, ועומד בצדק".

במשל The Egyptians oppressed the Jewish people with heavy labor and unnatural servitude. But in their minds, the Egyptians didn't see anything wrong with their actions since they believed that it was the Jews' fault all along.

A SERIES IN HALACHA LIVING A "TORAH" DAY

The Halachos of Praying for the Sick (27)

Helping our Tefillos be Accepted: Special Times. There is a special time to pray known as "עת רצון" - times of Heavenly good will - (based on תהלים סט"ד) when the same prayer that might at other times not succeed, can, at these special times, break through and bring a cure. (Most of the following times are relevant to all prayers, not just for healing.)

- 1) **Davening at Sunrise** The *Zohar* ⁽¹⁾ and *Kav Hayashar* ⁽²⁾ state that every day at sunrise (החמה), the Angel Rafael emerges with all sorts of healing in his hand, and it's an auspicious time to daven. This, as explained in *Yaaros Dvash* ⁽³⁾, is the time of day that *Hashem* is full of mercy for our people. While the other nations are getting up to follow their religions, we are getting up to serve *Hashem* - even those who don't daven *Shemona Esrai* at sunrise (*Vasikin*).
- 2) When the doors of the *Aron Kodesh* are opened to remove the *Sefer Torah* for reading, the Heavenly Gates of Mercy open so our *tefillos* can enter ⁽⁴⁾. From the *Mishna Berurah* ⁽⁵⁾, it seems that this lasts until the *Torah* starts to be read, and possibly until the *Sefer Torah* is returned to its place.
- 3) **During Birchas Kohanim**, The *Zohar* ⁽⁶⁾ writes that when the *Kohanim* raise their hands to the people, the *Shechina* (*Divine Presence*) rests on their fingers and it's an opportune time to daven and be answered. Outside of *Eretz Yisroel*,

הוא היה אומר

R' Shmelke of Nikolsburg ZT"l would say:

"The *Torah* uses the word 'וראיתם' - 'And you shall see,' three times: By the midwives in Egypt: 'וראיתן על האבנים'; by the *Meraglim* (spies): 'וראיתם את הארץ מה היא'; and by the *mitzvah of tzitzis*: 'וראיתם אותו וזכרתם.' This is an allusion to the words of *Akavya ben Mehalalel* (אבות ג-א): 'Look at three things so that you will not come to do a sin: Know where you come from (וראיתן על האבנים), where you are going to (וראיתם את הארץ), and before whom you will ultimately give a full reckoning (וראיתם אותו וזכרתם).'"

R' Alexander Zushia Friedman ZT"l (Mayana Shel Torah) would say:

"The daughter of Pharaoh is referred to in the *posuk* as 'Bas Pharaoh,' however, later in *Navi* she is called 'Basya.' The reason for this is because in Egypt, Pharaoh, who thought of himself as a god, called her 'Basya' (daughter of God), so there, the *Torah* describes her only as Pharaoh's daughter. Later, in *Navi*, when the story of how she rescued Moshe was recounted, there she is known for her actions and rewarded with a title of Divine origin."

A Wise Man would say:

"Some of the most basic facts of life are also the most obvious. For example, you can observe alot by just watching!"

Mazel Tov to Rabbi & Mrs Eli Fruchthandler on the Bar Mitzvah of their son Naftali Y.
May he grow up to be a source of Yiddish Nachas to his parents and Gantz Klal Yisroel
To receive Torah Tavlin by email please call 845-821-6200 or send an e-mail to: TORAHTAVLIN@YAHOO.COM

(1) בלק דף ר"ד (2) פרק לא (3) יעיות דבש אלול א' (4) הרי ויקרא דף ח, משה אפרים תריטמו (5) משנה ברורה קלד"ג (6) זור נשא קמו: (7) קו הישר פרק צו (7) פסקי תשובות קכח (8) הגהות ר"א נוטמאכער שבת קל: (9) פוקד עקרים עמ"י אות ד' (10) מגילה יז (11) קו הישר פרק צו (12) קונטרס חג השבועות [ח"ח קרלנשטיין] יגד

מעשה אבות סימן לבנים

ויאמר אליו ה' מזה בידך ויאמר משה וגו' (ד-ב)

The winds of enlightenment and reform were overspreading Germany, threatening to swallow the hapless orthodox communities that maintained their religious identities. Into this hostile environment, rose the great **R’ Shamshon Raphael Hirsch ZT”L**, who fought back the taint of the secular invaders with the courage of a lion and the wisdom of generations of *Torah* knowledge. But even in his early days, R’ Hirsch was unsure of his true calling in life.

At the age of twenty, R’ Hirsch traveled to Mannheim, to study in the *yeshivah* of the great “*Aruch Laner*.” On the wagon to Mannheim, R’ Hirsch relates in a letter he wrote, he dozed off and dreamt that he was standing in a beautiful garden. Flowers were in full bloom, and fruit trees were giving off their ripened scent. He noticed how the grape vines were growing steadily, and although they were still weak and under-developed, they were being supported by branches that protruded forth and held the vines in place, until the grapes themselves were fully ripened and ready to be picked.

R’ Hirsch’s initial awe at the beauty of the garden, quickly turned to angst as he stared at the vines. “At least these weak vines have branches to support them until they are firmly entrenched,” he thought. “But, myself, and the whole of the Jewish community, we are also weak; we are engaged in a battle for our very existence. Who will support us? How will we be able to withstand the challenges that confront us and menace us with total religious extinction?”

Suddenly, he felt a tap on his shoulder. He turned around to see the glistening countenance of a man, dressed all in white, tall and regal in appearance. The man smiled at him kindly and asked, “Tell me, what is bothering you, my son?”

R’ Hirsch explained what he was thinking, and the man took him by the arm. “You are looking for support? Come, I will show you what your support is.” He led him into a huge outdoor playground where people milled about everywhere.

The distinguished man pointed to a corner of the playground. There sat rows of elderly men, hunched over from age and years of life experience. Each man sat with his hands folded over and leaning on his cane, a thick and sturdy piece of wood, worn with age but solid in its construction, supporting each man’s full weight on its solid round base. “These men,” said the tall shining man, “are old and frail, yet at the same time, they are strong and formidable because they enjoy the full support of their canes. The wood may be worn, but the base is solid and will easily carry their weight.”

He then pointed to another area, where R’ Hirsch watched as young children of various ages ran, skipped, danced and played their childish games. They, too, were holding sticks, but their sticks were thin and short, and looked as if they might snap at any moment. The children even used the sticks in their games, throwing them about and thrashing them in the air. “What you see here,” said the man again, “are the children and grandchildren of the elderly men. They, too, carry sticks but there is an obvious difference between their sticks and those of their elders. Their sticks are small and weak because they have whittled them down and turned them into playthings. They took their solid stakes of wood and sanded them down until they are no more than twigs. These sticks cannot support them for if they leaned on them, they would surely snap!”

Now, the man pointed in a third direction, and there R’ Hirsch saw an amazing sight. A group of young people walking together with an upright and aristocratic bearing. Their faces shone with light and they behaved with polished refinement. Just looking at them, made one’s heart soar with joy and pride. They also carried sticks in their hands, and these sticks were objects of beauty. Handcrafted wood, polished to a gleam, obviously objects of better quality.

“My son,” the man said to R’ Hirsch, “These are the wise youth. They have seen the ways of their fathers and have chosen to walk in their footsteps. They are refined and pure, and they carry sticks that not only support them, but enhance the quality of their lives.” He paused for a moment. “Do you know what type of stick they are carrying?”

R’ Hirsch shook his head. “Hold out your hand,” said the man, and R’ Hirsch held out his hand. The man placed one of these sticks in his hand. “Look for yourself at what this stick is.” R’ Hirsch opened his hand and in it was a *Sefer Torah*.

“Take this as your support,” said the majestic man, “and let it guide you throughout your life. This will support you!”

משל למא דדבר דומא

ועתה הנה צעקת בני ישראל באה אלי וגם ראיתי את הלחץ אשר מצרים לוחצים אתם וגו' (ג-ט)

משל: In the year 5248 (1488), **Rabbeinu Ovadia M’Bartenura ZT”L**, the famed commentator on the *Mishna*, wrote a letter from the holy city of Jerusalem, where he resided. In it, he described the manner in which the local Muslim authorities treated the Jewish citizens of the holy city, and the prejudices that existed back then.

It happened that a young Arab youth got into a heated argument with his mother. The fight soon turned violent and the boy rose up and killed his mother with a vicious blow to her head. The police were called to the scene and

the youth was hauled off to court to stand trial.

In court, as his offense was being considered, the boy claimed that he had no recollection of his crime since he was drunk at the time and did not know what he was doing.

The judge wondered where a Muslim youth could get wine from, since it is forbidden in his religion to drink wine. It must be, claimed the court in its final ruling, that he got it from the Jews, and thus they were really at fault.

In the end, the youth was freed, and the Jewish community was fined six golden pieces for their “crime.”

ובני ישראל פרץ ושרצו וירבו ויעצמו

במאד מאד ותנמלא הארץ אתם וגו' (א-ו)

Rashi quotes the *Medrash*: “*And they multiplied; for they would give birth to six (babies) from one womb.*” **Rabbeinu Eliyahu Mizrachi ZT”L** further elucidates that this phenomenon of giving birth to six children at once is alluded to in the words of the *posuk*. Since there are six expressions - *Chazal* - *פרץ, ושרצו, וירבו, ויעצמו, במאד, מאד* - learn out that each mother delivered six babies.

A *Maskil* once came to **R’ Eliezer Gordon ZT”L** and said, “Although you might think that I do not believe in the words of the *Torah*, the truth is that I have no problem with the textual aspects of the scripture. It is the incessant, and in my opinion, nonsensical teachings of the sages, that I have a problem with. Case in point, how can the rabbis make a statement that in Egypt each Jewish woman gave birth to six children in one womb. It’s utterly ridiculous!”

R’ Laizer looked at the man harshly. “Ridiculous? Well, then, I will prove it to you! Since you yourself said that you believe in the textual aspects of the *Torah*, let me present a *posuk* in *Parshas Bamidbar* (א-מו) that states that the number of Jewish males between the age of twenty and sixty in the desert was 603,550. If we add to that all the Jewish males from 30 days on, and the elderly, we can double that number, so that it now totals 1,207,100.”

The *Maskil* was listening intently. “Now, let us figure out the amount of *bechorim* (first-born sons) there were in the desert. For this, we have another *posuk* (ג-מג) that lists the amount as 22,273. If we divide 1,207,100 by 22,273, we come out with 54. It is safe to assume that no woman gave birth 54 times, but based on the average life-span of 70 years, she could carry 9-10 pregnancies in her life. Thus 54 divided by 9 equals 6 - the six babies in every womb!”

The *Maskil* just stood there with his mouth agape!

EDITORIAL AND INSIGHTS
ON THE WEEKLY MIDDAH OF ...

גלות

Sefer Shmos is the beginning of the *golus* for the Jewish People. *Golus* is a reality that we live in for almost two thousand years. But there is much to learn from *golus*. Yosef sent wagons (עגלות) to his father Yaakov to remind him of the last *Torah* thought that they learned together which was “*Egla Arufa*.” The **Chasam Sofer** explains that these *agalos* contain a very deep message. The word “גלות” can be split into “ע’ גלות” - the number 70 and exile. Seventy is significant in all future exiles. The first, גלות מצרים, began with 70 souls that came down to Egypt. The second, גלות בבל, lasted for 70 years, and the third - the present *golus* - began with 70 souls that came down to Egypt. The second, גלות אדום, is a long, sad story of wandering and torment at the hands of the 70 nations of the world.

These three exiles also represent the three types of exile in every individual person. “ע” represents an eye. One must be מעיין - look into himself - and see how he can overcome the effects of “גלות” in order to merit the true redemption of *Moshiach*.

The exile of Egypt - גלות מצרים - represents the *golus* of the soul (70 souls), when one lacks appreciation for his own self-worth. When one doesn’t focus on the greatness that lies within himself, he can never truly fulfill his potential in this world. *Golus Bavel* lasted 70 years, which represents the *golus* of time. When one does not make the most of every minute; when one procrastinates and wastes his most precious commodity - time - he too, cannot reach his full potential in life. And the last and longest *golus*, is the pain and influence of the 70 nations, which represents the social pressure that is constantly pulling us down. May we free ourselves from these exiles and be redeemed **“להשתא בעגלא ובזמן קריב”!!!**

ויאמר ה' ראה ראיתי את עני עמי אשר

במצרים ואת צעקתם שמעתי מפני נגשיו (ג-ו)

One question stands out about the entire incident of the “Burning Bush.” Why was a bush necessary at all? Could *Hashem* not have just appointed Moshe as the redeemer of the Jewish people without a burning bush, in the same way that He appeared to the *Avos* and other prophets?

The **Nesivos Sholom, R’ Sholom Barzovsky ZT”L**, explains that the fire inside the bush represents the impurities of the world; in particular, the impurities of Egypt. Fire symbolizes burning passion which is able to consume any obstacle in its way and can cause one to yield to temptation (תאוה). The bush, on the other hand, symbolizes the spiritual strength that each person carries deep within. This inner strength is an eternal core that can never be consumed.

Moshe saw how steeped the Jewish people were in the impurities of Egyptian society. He thought that the people would never be able to rise above their degraded spiritual state because he assumed they were satisfied with their current level. The worst thing we can do, writes **R’ Moshe Kobriner ZT”L**, is to sell ourselves short. Once we convince ourselves that we will never be able to grow beyond our current level, we actually prevent ourselves from achieving our ultimate potential!

Thus, *Hashem* tells Moshe, - *“I have seen the affliction of My people in Egypt.”* The double language, hints at the Almighty’s penetrating vision; He saw deeper than what Moshe saw. Moshe only saw the fires of impurity on the outside and lacked faith in his nation’s ability to overcome the challenges in their path. *Hashem*, however, saw the people’s inner spiritual strength - a strength that, like the bush, can never be destroyed. The bush symbolized to Moshe that in fact the people do have the ability to shed their surface impurity and tap into their powerful spiritual core.

FROM THE WELLSPRINGS OF
R’ GUTTMAN - RAMAT SHLOMO

ועבידו מצרים את בני ישראל בפרך. וימררו את חייהם וכו' (א-יג,יד)